

Over de taal van Kuinre

De taal van Kuinre: Stellingwerfs?

Op de streekaalkaart van Nederland uit de Bosatlas is te zien dat Kuinre aan de rand van het donkerroze gebied ligt. Dat is het gebied waar een variant van het Nedersaksisch wordt gesproken die Stellingwerfs genoemd wordt. De taal van Kuinre wordt daar wel bij gerekend, maar onderscheidt zich er in een aantal opzichten van (zie hierna).

Deze kaart is gebaseerd op de oudere dialectkaart die Jo Daan in 1968 tekende voor de *Atlas van Nederland*.

Het grootste deel van West-Overijssel behoort tot het grote Gelders-Overijsselse taalgebied, ook de voormalige kustplaats Vollenhove.

Naar: de streekaalkaart uit De Bosatlas van Nederland. Groningen 2007.

Kuunderse eigenaardigheden

In Kuinre *klaetert et waeter niet tegen de glaezen*, zoals in de rest van het Stellingwerfse taalgebied, maar *klatert het water tegen de glazen*. Daarmee is meteen een van de meest opvallende verschillen met het binnenland genoemd.

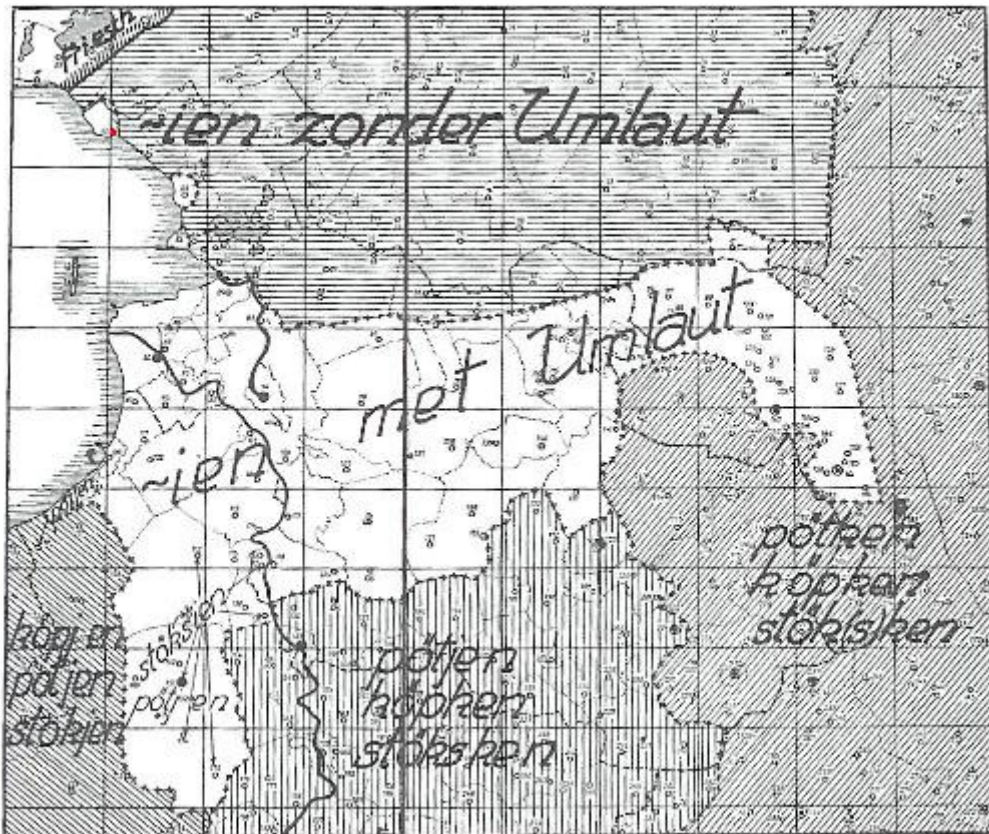
Prof. G.G. Kloeke heeft in verschillende artikelen aangegeven (zie *Verder lezen/luisteren*) dat

de taal van Kuinre onder westelijke invloed heeft gestaan. Het bijzondere karakter van de taal van deze voormalige Zuiderzeeplaats moet zeker in verband worden gebracht met de geografische ligging.

Behalve de afwijkende klinker in *water, glazen* etc., onderscheidt het Kuinders zich nog in andere opzichten van het overige Stellingwerfs:

Kuinders	Stellingwerfs	Nederlands
<i>jie, jullen</i>	<i>ie, jim</i>	<i>jij, jullie</i>
<i>bakjen, (h)oedjen</i>	<i>bakkien, hoetien</i>	<i>bakje, hoedje</i>
<i>oud, koud</i>	<i>oold, koold</i>	<i>oud, koud</i>

Op het kaartje van de verkleinwoordvorming dat prof. Kloeke tekende, is duidelijk te zien dat Kuinre een bijzondere positie inneemt; de rode stip geeft aan waar Kuinre ligt:

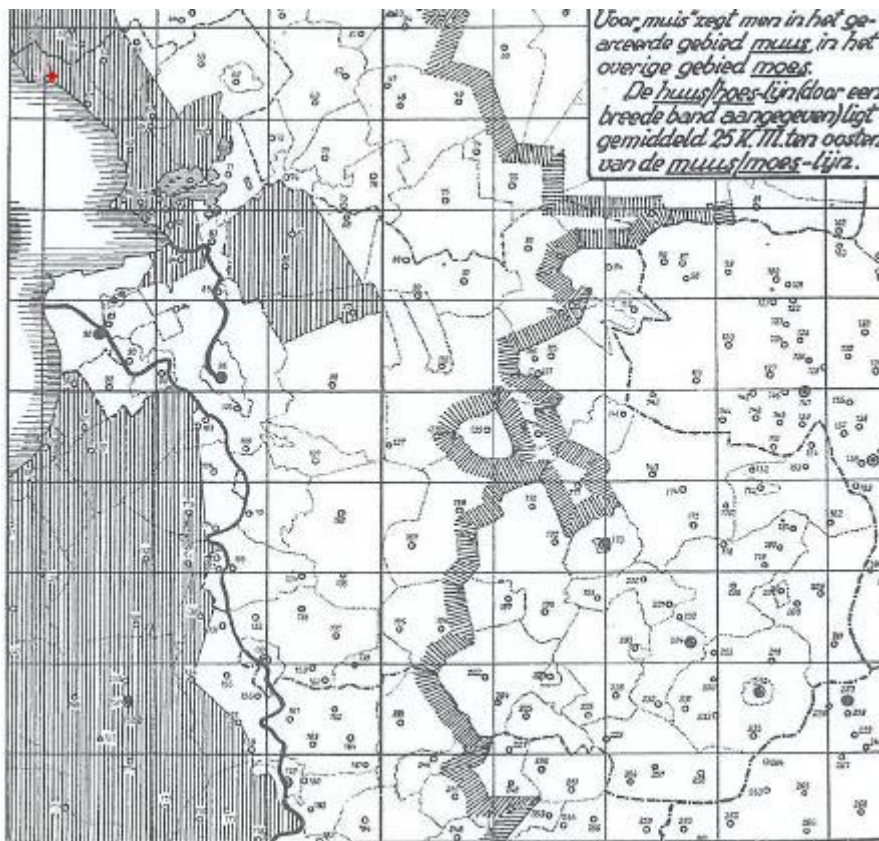
"De verkleinwoorden". Uit: Kloeke, G.G., 'De taal van Overijssel.' In: Engelen van der Veen, G.A.J. van, G.J. ter Kuile en R. Schuiling (red.), Overijssel. Deventer 1931, p. 825.

Overeenkomsten met het Stellingwerfs

Wat betreft andere klanken en woordvormen komt het Kuinders echter weer wel overeen met de taal van de omgeving. Zo gaat het verkleinwoord niet altijd uit op *-jen*, maar ook wel eens op *-ien*, wordt de *uu*-klank van *muus* 'muis' ook in een aangrenzend deel van Stellingwerf gehoord, en komt de klank *ao* in Kuinre ook wel voor een Nederlandse *aa* voor:

Kuinders	Stellingwerfs	Nederlands
<i>grappien, bloempien</i>	<i>grappien, bloempien</i>	<i>grapje, bloempje</i>
<i>muus, (h)uus, kruus</i>	<i>muus/moes, huus, kruus</i>	<i>muis, huis, kruis</i>
<i>skraol, baos, laoten</i>	<i>skraol, baos, laoten</i>	<i>schraal, baas, laten</i>

Ter illustratie hieronder nog een kaartje van G.G. Kloeke:

Huus-hoes/ muus-moes-kaart van G.G. Kloeke. Uit: Kloeke, G.G., 'De taal van Overijssel.' In: Engelen van der Veen, G.A.J. van, G.J. ter Kuile en R. Schuiling (red.), Overijssel. Deventer 1931, p. 840.

Uit de woordenlijst van Kamman

Roelof Kamman stelde een *Woordenlijst van het dialect van Kuinre* samen die door de IJsselacademie in 1990 werd uitgegeven.

Wat denkt u dat de volgende woorden en zinnestelsels uit de woordenlijst betekenen: (de oplossing vindt u aan het eind, na *Verder lezen/studeren/luisteren*)

1. 't Meien mit de zende dat is oflopen.
2. Jie ok altied te motten!
3. Wi'j bin nog wat ouwerwets van dat.
4. Bi-j daor 'n beetjen kundig?
5. 't Kiend ziet er podderig uut.

Verder lezen/studeren

De woordenlijst van Roelof Kamman, uitgegeven door de IJsselacademie in 1990, is via deze website te raadplegen. In de inleiding tot deze woordenlijst wordt op p. 19 andere achtergrondliteratuur over het Kuinders gegeven.

In de jaren 1978-1981 heeft dr. H. Bloemhoff (toen nog drs.), als wetenschappelijk medewerker verbonden aan de IJsselacademie, een schriftelijke enquête in het hele werkgebied van de Academie opgezet, waarbij woorden/klanken zijn afgevraagd, maar ook werkwoordvormen, verkleinwoorden, meervouden en zinsconstructies.

Dat is ook voor Kuinre gedaan. Het verzamelde schriftelijke taalmateriaal, dat ook in de computer is ingevoerd, is voor belangstellenden te raadplegen.

De taal van Kuinre komt ook aan de orde in

Kloeke, G.G., 'De taal van Overijssel.' In: Engelen van der Veen, G.A.J. van, G.J. ter Kuile en R. Schuiling (red.), *Overijssel*. Deventer 1931, p. 820-851.

Kloeke, G.G., 'De tongvallen langs de Zuiderzeekust en op de eilanden', in: *Verzamelde Opstellen*. Assen 1952, p. 163-181.

Sassen, A. *Het Drents van Ruinen*. Assen 1953.

Oplossingen:

1. Het maaien met de zeis dat is afgelopen (dat gebeurt niet meer)
2. Jij ook altijd met je geknoei!
3. Wij zijn nog wat ouderwets wat dat betreft
4. Ben je daar een beetje bekend?
5. Het kind ziet er slecht, verlept uit